

Magnus Hovda
Hovdavegen 190
4130 HJELMELAND

Trondheim, 29.09.2015

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2015/3947

Saksbehandler:
Lars Løfaldli

Endelig avgjørelse i klagesak: klage på tillatelse til utplanting av sitkagran og douglasgran, Hovda gnr/bnr 90/1 i Hjelmeland kommune

Miljødirektoratet har etter behandling av klagen kommet til at Fylkesmannen i Rogaland sitt vedtak av 9. mars 2015 oppheves delvis. Fylkesmannens tillatelse til tilplanting i plantefelt D stadfestes. Vedtaket om tillatelse til planting i felt A, B og C oppheves. Oppheving er begrunnet med forekomst av hule eiker og stor risiko for spredning inn i et område med hule eiker (A) og med sitkagranas potensiale for ukontrollert spredning (B og C).

Miljødirektoratet viser til oversendelse fra Fylkesmannen i Rogaland datert 11. mai 2015 om klage på tillatelse til utsetting av sitkagran og douglasgran i Hjelmeland kommune.

Sakens bakgrunn

Magnus Hovda søkte 3. desember 2014 om tillatelse til utsetting av sitkagran *Picea sitchensis* og douglasgran *Pseudotsuga menziesii* til skogproduksjon på eiendommen gbnr 90/1 i Hjelmeland kommune i Rogaland fylke.

Fylkesmannen i Rogaland ga i vedtak datert 9. mars 2015 tillatelse til omsøkt utplanting. Tillatelsen er gitt med vilkår, bl.a. ble det ikke gitt tillatelse til planting i et mindre areal i ett av de omsøkte plantefeltene. Fylkesmannen begrunner vedtaket med at utsettingen i liten grad medfører risiko for vesentlige uheldige følger for naturmangfoldet.

Naturvernforbundet, SABIMA og WWF påklaget vedtaket 26. mars 2015. Etter forberedende klagebehandling opprettholdt Fylkesmannen i Rogaland sitt vedtak. Saken ble oversendt Miljødirektoratet 11. mai 2015 for endelig klagebehandling.

Klagerett og klagefrist

Klagen er fremsatt av i fellesskap Naturvernforbundet, SABIMA og WWF, som har rettslig klageinteresse i saken, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven, fvl.) § 28. Klagen ble sendt innen klagefristens utløp, jf. fvl. § 29.

Direktoratet kan etter fvl. § 34 prøve alle sider av saken, herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Direktoratet kan selv treffe vedtak i saken, eller oppheve Fylkesmannens vedtak og sende tilbake til Fylkesmannen til helt eller delvis ny behandling.

Rettslig grunnlag

Klagen behandles i henhold til forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven, nml.) kap IV, samt nml. § 8 til 12, jf. § 7 og forvaltningsloven.

Anførsler i klagen

Naturvernforbundet, SABIMA og WWF mener vedtaket må omgjøres og søknadene om tilplanting av sitkagran og douglasgran avslås. Hovedbegrunnelser for klagen er forekomsten av en rekke verdifulle lokaliteter og arter i området. Klagerne savner en god vurdering hvordan disse områdene vil bli påvirket i tiåra framover. Videre ønskes det mer dokumentasjon på vindforhold og hvordan frøspredningen påvirkes. Klagerne hevder også at en ikke har oversikt over i hvor stor grad douglasgrana vil kunne spre seg, og hvilke konsekvenser det eventuelt kan få.

Fylkesmannens vurdering

I sine anførsler til klagen uttaler ikke Fylkesmannen seg konkret om hvert enkelt omsøkt plantefelt. Når det gjelder forholdet til edelløvskog og gamle eiker i felt A, så mener Fylkesmannen at den utvalgte naturtypen Hule eiker kan rekrutteres fra edelløvskogen der tilplanting ble avslått, og fra andre nærliggende områder. Fylkesmannen har ikke vurdert risikoen for spredning av sitkagran i denne sammenhengen.

Miljødirektoratets vurdering

Utsetting av utenlandske treslag reguleres i forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Formålet med forskriften er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, jf. § 1. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger for naturmangfoldet vektlegges, herunder særlig uheldige følger for biologisk mangfold, jf. forskriften § 7 første ledd. Prinsippene i nml. § 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer for vurderingen, jf. § 7. I tillegg har Miljødirektoratet vektlagt andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14.

Det følger av prinsippet om kunnskapsgrunnlaget nedfelt i nml. § 8 at beslutningen så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Direktoratet har i saken basert vurderingene på informasjon som fremkommer av søknad og klage, Fylkesmannens vedtak, forberedende klagebehandling og annen relevant kunnskap.

Avgjørende for direktoratet har vært om utplantingen kan medføre uheldige følger for det biologiske mangfoldet i omkringliggende verdifull natur. I dette henseende er de omsøkte treslagenes sprednings- og skadepotensiale viktig.

Sitkagranas egenskaper i kyststrøk i Norge er relativt godt kjent, og det er foretatt studier over frøspredning over korte avstander, og simulert langdistansespredning. Sitkagran begynner frøsetting i relativt ung alder (>15 år), og har biologisk sett gode spredningsegenskaper (eksempelvis større salttoleranse enn norsk gran, lav frømasse, stor frøvinge). Sitkagran er i Artsdatabankens risikovurdering i 2012 kategorisert til svært høy risiko (SE). En årsak til den høye risikoplasseringen er at sitkagran viser tydelig rask spredning, bl. a. inn i kystlynghei, som er en sterkt truet (EN) naturtype, jf. Artsdatabankens Norsk rødliste for naturtyper (2011). Sitkagran viser også rask spredning inn i blant annet kulturpåvirkede tørre arealer, ulike åpne naturtyper og forstyrret mark.

Når det gjelder langdistansespredning så har sitkagran vindbårne frø (vekt: 3 mg) som kan spre seg over lengre avstander. Det er i utgangspunktet utfordrende å forutse hvor en eventuell langdistansespredning fra utplantingene kan skje. DN-utredning 8-2012 påpeker at bartrær har en frøproduksjon på tusenvis av frø, og utredningen har beregnet at sitkagran har en spredningsdistanse på over 1.7 km ved en vindhastighet på 10 m/sek og over 3.4 km ved 20 m/sek, hvor noen frø også vil spre seg lengre enn dette ved denne vindhastigheten. Ved sterkere vindhastighet øker spredningsdistansen ytterligere. Gitt at en bestand gjerne skal stå i 70 - 100 år, så betyr det at svært mange frø kan forventes å spre seg langt. Frøproduksjonen er også stor og med gode kongleår hvert 3-5 år, jfr. Artsdatabankens faktaark for sitkagran. Selv om DN-utredning 8 - 2012 er en modellberegning gitt gjeldende kunnskapsstatus om biologiske spredningsegenskaper, så har Miljødirektoratet erfaring fra felt at sitkagran kan spre seg lange distanser og spesielt i åpne landskapstyper (jf. DN utredning 8 - 2012). Det fremgår i saken at området er kystnært, åpent og vindeksponert.

Douglasgran kan produsere frø på klimatisk gunstige lokaliteter, og den foryrer seg lettest på snauflater. Trærne begynner normalt å produsere frø fra 25-årsalderen, men den krever relativt høy sommervarme for å kunne produsere spiredyktige frø. Douglasgrana er i Artsdatabankens (2012) risikovurdering av fremmede arter plassert i kategori Lav Risiko.

Den kunnskapen som foreligger gir ikke indikasjoner på at det er behov for en nærmere kartlegging av naturtyper og arter. Direktoratet vurderer derfor at det foreligger tilstrekkelig tilgjengelig vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap i denne saken, jf. nml. § 8.

Det søkes om planting i fire adskilte felt, her kalt A, B, C og D. De behandles her hver for seg.

Felt A (28 daa) er areal med avvirket tidligere plantefelt med edelgran og douglasgran. Feltet er delvis omsluttet av skog, delvis av dyrkamark som er i aktiv bruk, og noe beitemark. Felt A inneholder en del gamle hule eiker, en utvalgt naturtype (jfr. forskrift av 13. mai 2011).

Det er også en del gamle hule eiker i tilstøtende arealer, og like vest for planlagt plantefelt er det et areal hule eiker som er registrert som utvalgt naturtype, der det også er registrert sjeldne arter. Her er det relativt åpent, og det vil være stor risiko for spredning av sitkagran inn i disse arealene. Spredning av sitkagran vil også etter vårt syn vanskeliggjøre rekruttering av eik. Gamle hule eiketrær er av stor betydning for å opprettholde artsmangfoldet, og har fått status som utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven.

Innenfor plantefeltene B, C og D er det ikke registrert noen trua arter eller verdifulle naturtyper. Omsøkte felt B (3 daa) er et areal med avvirket hemlock. Felt C (0,5 daa) er på et areal der det tidligere har stått furu, gran og hemlock. Begge disse feltene er omslutta av skog, både planta skog og naturlig skog. Begge feltene søkes tilplantet med sitkagran.

Tilplanting av disse to feltene vil neppe utgjøre noen risiko for naturmangfoldet på stedet. Sitkagranas klassifisering som å ha svært høy risiko for naturmangfoldet skyldes først og fremst artens sterke spredning inn i tilstøtende områder. Når det gjelder felt B og C, så er dette hovedsakelig skogkledte arealer i nærområdene, men også med en rekke registrerte verdifulle naturtyper, prioriterte naturtyper og verneområder innenfor sitkagranas spredningsradius i nord. Hvorvidt skogsatte arealer rundt utplantinger av sitkagran hindrer spredning av er omdiskutert, men vil ikke etter direktoratets vurdering medføre en effektiv reduksjon av spredning fra tilplanting.

Dessuten vil slike tilstøtende skogarealer etter hvert hogges, med påfølgende stort potensiale for rask spredning av sitkagran.

Felt D (7daa) er et areal med avvirket douglasgran, der det søkes om ny planting av samme treslag. Feltet ligger lengre mot nord, og i betydelig mindre avstand (i størrelsesorden en kilometer) fra flere registrerte verdifulle naturtyper og verneområder i nord. Douglasgran har imidlertid langt mindre evne til å spre seg, og den er derfor plassert under Lav Risiko i Artsdatabankens vurdering av fremmede arter (2012). Sjansen for at douglasgrana vil påvirke naturmangfoldet negativt vurderes derfor som liten. Direktoratet mener den omsøkte plantingen i felt D ikke vil øke den samlede belastningen på økosystemet, og føre var-prinsippet i nml. § 9 kommer ikke til anvendelse.

Konklusjon

Miljødirektoratet stadfester Fylkesmannens vedtak om å tillate planting av Douglasgran i felt D. Fylkesmannens vilkår til denne tillatelsen står fast. På grunn av forekomst av hule eiker og risiko for spredning inn i et område med hule eiker gis det ikke tillatelse til å plante sitkagran i felt A. På grunn av sitkagranas store potensial for ukontrollert spredning, både kort- og langdistanse spredning gis det heller ikke tillatelse til å plante sitkagran i felt B og C.

Vedtak

Klage på vedtak om tillatelse til utplanting tas delvis til følge.

Fylkesmannens vedtak om å tillate utplanting av douglasgran i felt D stadfestes. De vilkår Fylkesmannen har satt for plantingen står fast. Vedtaket om å tillate tilplanting av felt A, B og C oppheves, og det gis ikke tillatelse til å plante sitkagran i felt A, B eller C.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages videre i forvaltningen, jf. fvl. § 28.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
Avdelingsdirektør

Gunn Paulsen
seksjonsleder

Kopi til: Alle Fylkesmenn
NNV
SABIMA
WWF